

ST. — NO. 1426.

Entered as second-class matter, December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3d, 1879.

CHICAGO, ILL., 9. JANUARJA (January 9), 1935.

Published weekly at

3630 W. 26th St.

LETO — VOL. XXX.

VLADA ZA JAVNA DELA OB ZNIŽANIH PLAČAH NAČRTI ZA ODPRAVO FEDERALNEGA RELIFA

Lep govor, mnogo obetanj, toda problem nezaposlenih delavcev tam kakor je bil

Program, ki se problemov nezaposlenih in starih delavcev komaj polovično dotika

V SVOJI poslanici, ki jo je predsednik Roosevelt osebno prečital dne 4. januarja na skupni seji zveznega kongresa je poudaril za svojo najvažnejšo točko odpravo direktnega federalnega relifa. To, pravil predsednik, ne spada v področje zvezne vlade, kajti kar je za delo resnično nezmožnih, naj skrbi zanje lokalna oblast. Drugim pa je treba preskrbiti delo. Predsednik je pravilno poudaril, da brezposelnost ugonabija ljudi fizično in duševno. Toda njegovi predlogi in nasveti se tega največjega socialnega problema niti polovično ne dotikajo.

Značilno je, da je kongresu izjavil v bistvu med drugim tudi tole: Pri javnih delih naj bodo plače delavcev višje, kakor pa je "dola" (podpora), toda vsekakor nižje, kakor jih prejemajo za enaka dela v privatnih podjetjih, in to zato, da ne bodo silili iz privatnih vladne, ampak iz vladnih v privatne obrate.

Svrknil je po svojem starem običaju po bogatah in dejal, da jima njihove visoke imovine omogočajo v javnem življenju in v vladni prekomeren vpliv in s tem čezmerne privilegije, dočim so ljudje z malimi dohodki "podprivligrani". Toda kaj bo predsednik storil, da se tako razmerje odpravi? Ničesar. Bogataši bodo postajali še bogatiji tudi v tem letu.

Druga njegova značilna izjava, ki jo je že večkrat ponovil, je, da veruje v profit, v tak profit, ki si ga človek pridobi s svojim delom. To se glasi zelo mikavno in ljudstvo mu je pleskalo. Toda par tednov predno je imel ta govor, je federalni davčni urad objavil statistiko, iz katere je znova razvidno, da so imeli največje profite tisti, ki sploh ne delajo, niti ne iščajo dela. Nekateri so imeli celo leta 1933, v času največje krize, po milijon do pet milijonov čistega "profita", in eden ga je imel celo nad pet milijonov. Nične, ki dela, nima takih "dobričkov", pa če je še tako prišen. Delaveci, ki so zaposleni, so v tej dobi zadovoljni, ako zaslužijo toliko, da se prežive, kajti to je vse, kar si new deal prizadeva zanje. Roosevelt meni, da naj bi vlaž v čimkrat mogočem času podvzela javna dela, pri katerih se bi zasploilo kake tri in pol milijon delavcev, toda s plačo, ki naj bo nižja kakor v privatnih podjetjih pri sličnih delih. To pa zato, da se ljudje ne bi preveč zanašali na vlaž in da bi se vsakdo pri takih delih trudil dobiti boljše mesto v privatnih podjetjih.

Izjava o kvarnosti vpliva bo-

Poroke se množe

Izgleda, da so se mladi ljudje naveličali čakati boljših časov, kajti poroke se množe. Lani se je v Chicagu poročilo 8 tisoč parov več kakor leto prej. Poroke so narasele tudi v drugih mestih.

V tej številki

Konec I. Klicarjeve razprave o prizadevanju Japonske za vpad v sovjetsko Unijo je na 4. strani.

F. Novakov članek "Sovjetska vlaž je previdna" je na 5. strani in komentari na 2. strani.

Članski o intrigah cerkve v Mehiki in Spaniji ter v drugih deželah je na 1. strani. — Poleg teh je v tej številki mnogo drugih članov in dopisov, vse vredni, da jih prečitate.

V prihodnji številki bo imel zanimivo sporazilo John Terčelj. Prihodčni bodo nadaljnji članki o odnosih in delu v sovjetski Uniji ter argumenti obeh strani, dalje dokumentaren članek o "enotni fronti", Ziemergerjev dopis o "priznanjih" med našimi rokaji in drugi zanimivi spisi. Širite Proletarca!

Spletke Vatikana na dveh kontinentih

Milijoni stanujejo v brlogih. — Stavbinci delavci nezaposleni

Dr. N. H. Engle, ki je večjak v domovanjskih problemih, je izračunal, da bi bilo treba v tej deželi najmanj podlrg milijon novih stanovanj, ako se hoče enako itčivo družini oteti brlog, v katerih so prisiljeni prebivati.

Štiri na vsakih deset družin "lastujejo" svoj dom, katerih vprečna vrednost je \$4,000. Toda niti polovica teh posestnikov nima domov plačanih in velike odstotek v tej krizi sploh ničesar ne odplačuje nanje.

Nekajte teh hiš ima znatno manjšo vrednost, kakor pa so lastniki plačali ali oblubili plačati zanje.

Vladi ima v načrtu omiliti stanovanjski problem s podiranjem starih hiš v "slumih" in poten zgraditvi nove, moderne stanovanjske hiše. Toda pri tem bodo težave, ker nasprotujejo takim akcijam društva posestnikov velikih stanovanjskih hiš, zemljiščne družbe in tudi mnogi posamezniki, ki se branijo proti svoje stare hiše vlaži.

Nekajte na jugu je zvezni distriktni sodni proglašil postavo za podiranje slumov in graditev novih hiš v vladnim denarjem neustavnim, češ, da vlada nima pravice prisiliti nikogar, da ji mora prodati svojo hišo. In ako nima te pravice, tedaj lahko nekaj posestnikov v kraju, ki je določen za zgradbo novih modernih hiš, prepreči izvršitev vladnih načrtov.

Dohodki panamskega kanala

Ladje, ki so lani plule skozi Panamski prekop, so plačale ameriški vlaži za pravico prehoda blizu 24 in pol milijona dolarjev, ali 3 milijone dolarjev več kakor l. 1933.

Producija železa v USSR

V sovjetski Uniji so lani producirali 10,400,000 ton železa in 9,350,000 ton jekla. Sovjetska Rusija je zdaj v prodejki železa na drugem mestu. Zed. države so na prvem.

Zanimanje za muzeje

Cikaški Field Museum of Natural History je lani posetilo blizu dva milijona ljudi.

Naročajte knjige iz Proletarske knjigarnice.

ZMAGA SOCIALISTOV V KANADI

Toronto je drugo največje mesto v Kanadi. Steje 650,000 prebivalcev. Pri zadnjih volitvah je bil izvoljen za župana dolgoletni socialist James Simpson, ki je aktiven posebno v umjih. Kandidiral je na listi Coöperative Commonwealth Federation, ki je po svojem pro-

Vprašaj, ki je še pred kongresom

Stihi sedemdeset kongres se je v sredo 3. januarja zbral k svojemu prvemu zasedanju. To je že tretji kongres v času te krize toda problem brezposelnih mu je še vedno vprašaj, ki mu ne najde pravilnega odgovora, oziroma rešitve.

EDINO, KAR ŠE POTREBUJEMO, JE KAMPANJA ZA AMERIKANIZEM

Komur ta dežela ni všeč, naj se pobere tja, od kjer je prišel, svetuje čikaški župan Kelly

Ameriška legija je prošli teden otvorila svojo amerikanizacijsko kampanjo. Namen je, da se odvrne "komunistično" nevarnost in ljudstvo pouči, da jih ni večih nebobnih treba, kakor so rdeči prekučuhvi vseh vrst.

V Chicagu je imela legija slavnosten shod za otvoritev boja proti "marksizmu" v katoliški Loyola univerzi. Ameriška legija in katoliška cerkev spadata pa skupaj in manjkajo je samo že "fathra" Coughlin iz Detroit. Nastopil je tudi čikaški župan Kelly, ki je govoril o komunistih, kakor da prete vsak čas okupirati Chicago, toda on jim je zapretil, da je oblast na straži. "Čikaška policija se ne boji nikogar, ne

komunistov, niti nobene druge organizacije," je dejal.

Lani je bil v Chicagu tisoč rogov in veliko umorov. Policija ima torej dovolj posla, da bi skrbela za osebno varnost prebivalstva, namesto, da se gnjava s "komunistično nevarnostjo", katere nikjer ni.

Ko je župan končaval svoj govor, je še patriotsko izjavil:

"Vsi katerim, ta dežela ni ljuba, naj se poberejo ven in mi jih bomo pomagali k čimhitrejšemu odhodu."

Drugi govorški so bili odborniki Ameriške legije in oficirji, duhovniki in profesionalni patrioti.

"Sovražniki nacijev zbiti na tla"

Dr. Paul Joseph Goebbels, Hitlerjev minister za propagando, je izjavil v svojem poročilu o razvoju tekom lanskega leta v Nemčiji, da so sovražniki nacijev vseh vrst zmagavljivo zbiti na tla in ne morejo več škodovati.

Zbito na tla je nemško ljudstvo. Ampak ne bo vedno na tleh.

BOJ MED VLADO IN CERKVIJO V MEHIKI

Nameni svete stolice v Jugoslaviji. — Vloga katoliške cerkve v Nemčiji in Avstriji

K ATOLIŠKA cerkev je bila zapletena skozi prošlo leto v boju posebno v Španiji, Mehiki in v Nemčiji. V Jugoslaviji deluje v interesu Mussolinijeve vnanje politike med Slovenci in Hrvati. Oba ta katoliška narodi skuša približati sedanji klerofašistični vladni na Dunaju in s tem neposredno Italiji. V Avstriji je na pobudo Mussolinija napovedala v ugodenih okoliščinah februarja prošlo leto vojno "brezbožni" socialni demokraciji. Zmagali so topovi s pomočjo vladne in privatne fašistične arme. Klerikalizem je malo avstrijsko republiko vzel v klešče in zdaj jo drži v njih s fašističnimi metodami.

V Nemčiji je prišel Hitler vzliz prej doseženemu sporazuju mu v nov spor z Vatikanom zato, ker hoče, da cerkev v Nemčiji — katerakoli cerkev — služi v prvi vrsti politiki nacijev in še v drugi, le v duhovnem oziru, se sme opirati tudi na zunanje vodstvo.

Vatikan se temu pritisku ni popolnoma udal, vendar pa sta popustila nekaj papež v nekaj Hitler. Hitler je ob enem zapretil, da bo rabil silo, če misli Italija izrabiti cerkev "za intrig v tretjem rajhu".

Največ skrb je prizadevala Vatikan Španija, toda cerkev je vsesana v španskem ljudstvu tako globoko, da je prošlo jesen post postal odločujoča sila v deželi. Republika je bila od kraja z njo zelo drastična. Postave za reguliranje cerkva so bile stroge, toda republikansko vladu so nasledili polovičarji, ki so popustili zdaj nekaj, v drugič nekaj, toliko česa, da se Vatikan zopet lahko veseli z jezuiti vred svoje moči v državi, kjer je še ne tako dolgo tega izgubil. Je pa zelo dvomljivo, skoro nevrijeto, da bi mogla katoliška cerkev v Španiji postati še kdaj tako odločujoča moč, kakor je bila do padca monarhije, četudi se pod novim vodstvom skuša asimilirati sedanjam razmeram in hliniti razumevanje za socialne probleme.

Se najrsti oreh za Vatikan je Mehiko. Redke so dežele, v katerih bi bil vpliv cerkve ljudstvu toliko škodoval, kakor mehiški republiki. Bila je steber veleposestnikov in kapitalistov in se trudila, da obdrži peone v praznovrstvu in poslušnosti. Ali od kar je na krmilu stranka, ki vlada Mehiko danes, si katoliška cerkev vzliz vsakovrstnim poskusom ne more pridobiti toliko moči, da bi lahko zahtevala vsaj kompromis.

Mehiška bogastva so bila do zmage revolucionarne stranke posest španskih veleposestnikov, ameriških trustov in cerkve. Stranka, ki je vrgla cerkveno-kapitalistični režim, je napravila v gospodarskem in kulturnem oziru toliko sprememb, da je cerkev, zgrajena na prejšnjih oporah, postala toliko brezmočna, da more le še spletkariti.

Cerkve v svoji taktiki ni vseh deželih enaka. Zelo dvomljivo je, da je kje bolj primitivna in slonečna na vražah, kakor v Mehiki. Vlada se hoče temu zlu oteti s pospeševanjem šolstva, ki naj bo prosto cerkvenih primes. Katoliški pravki v

(Nadaljevanje na 3. strani.)

CHARLES POGORELEC ODIDE NA AGITACIJO V ZAPADNE DRŽAVE

Bartol Yerant in John Terčelj obiščeta naselbine v zapadni Pensylvaniji

Charles Pogorelec, tajnik J. S. Z. in upravnik Proletarca, odide v drugi polovici januarja na agitacijo v zapadne države. Nastopal bo na shodih, pridobil Proletarcu nove naročnike in skušal ustanoviti klube JSZ v vseh večjih naselbinah.

Po svetovni vojni je naša gibanje na zapadu skoraj zamrljalo. Klubov JSZ nimamo več niti v državah, kjer so bili do vojne delavni, npr. v Wyomingu, Montani, Colorado, Montani itd.

Iz naselbin v Californiji smo dobili že čestokrat klic, da naj pošljemo tja agitatorja, toda ovir ni bilo mogoče zmagati. Zdaj se je odločil za to pot sovražnik Pogorelec, ki je živel na zapadu mnogo let, kjer je bil posebno v Coloradu, že takrat zlani agitator.

Na tej turi bo obiskal naselbine v Wyomingu, Montani, Utah, Washingtonu, Oregonu, Californiji, New Mexici in v Coloradu, kjer bo mogel izvrsiti vse obiske v odmerjenem času.

Upravnike posle bo vodil v

ALI VESTE

da so Slovenci in drugi Jugoslovani izkopali v Zed. državah več železne rude kakor pa delavci katerekoli druge narodnosti?

Podatke o tem poglavju iz naše zgodovine vsebuje Ameriški družinski koledar letnik 1935.

TRI MILIJONE NAD 65 LET STARIH

V Zedinjenih državah je bližu tri milijone ljudi v starosti nad 65 let, ki so za svoje preživljane popolnoma odvisni od drugih. Se več je onih, ki so starci do 65 let. Večinoma nimajo niti najmanjše nadre, zato zaposlitev, ker imajo delodajalcu na razpolago določen množični ljudi. Federalni relif vzdržuje 700,000 takih delavcev, ki so nad 65 leti starci, ostalini pa pomažejo otroci in drugi sorodniki, ali pa so v uvožnicah.

Svoječasno se ni nihče drugi boril v prid pokojnine teh delavcev, kakor socialistična stranka. Videla je problem pred seboj z daleko idnostjo, kakršne ameriška vlaž se da neneha zmožna ključi trditvi, da ji je za "pozabljenega človeka". Vendar pa smo že toliko priznava, da sedaj vlaž vsaj priznava, da bo to vprašanje treba rešiti. Tudi mnoge podporne organizacije in unije so danes aktivne v agitaciji za penzije. Pokojnina, ki jo dobivajo v nekaterih državah, je malenkostna in ima bolj značaj milo-

stvar, ki v tej deželi nima poimenja. Toda kako prav bi prišla danes penzija in zavarovalnina proti brezposelnosti!

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workers' Publishing Co., Inc.
Established 1906.

Editor..... Frank Zaitz.
Business Manager..... Charles Pogorelec.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

3639 WEST 26TH STREET CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

"Mehkosrčni" uredniki in presojanje dogodkov

Prijatelji Stalinovega režima skušajo upravičiti teroristični val, ki je butnil po umoru Sergija Kirova proti opozicionalcem. Ampak takih priateljev je bilo poleg uradnih komunistov samo malo. Pravi priatelji sovjetske Unije, predvsem liberalni časopisi v Zed. državah, ki so predstavljali sovjetsko diktaturo za vzor razsodnosti, so bili ospunjeni. V prenaglijenosti in vzrujeju po umoru važnega, sposobnega sovjetskega državnika in voditelja Kirova, je sovjetska vlada storila v bistvu to, kakor Hitler in noči z dne 30. junija — s to razliko, da je Hitler moril važne nacijske vodje in uradnike, dokim so v sovjetski Uniji ubili v prvih par dneh po umoru Kirova nad sto ljudi, o katerih ni znano, da li so sploh imeli kdaj kaka važna mesta. Vsaj v inozemstvu so njihova imena popolnoma neznana.

Sovjetska vlada je danes ena najtrdnejših na svetu. Čemu potem treba teroristični akciji? Zgodovinsko pravilo je, da se le šibke vlade, — režimi, ki niso gotovi samega sebe — vzdržujejo v strahu za svoj obstoj z brutalnostjo in eksekucijami. Sovjeti vladi bi tega sredstva ne bilo treba, že zato ne, da je njeni nasprotniki ne bi mogli primerjati z Hitlerjevi vladi.

V kolikor je nam znano, so grajali umore, ki so se dogodili v sovjetski Rusiji po atentatu na Kirova, vsi delavski listi, med njimi mnogi komunistični v inozemstvu, razen seveda tisti komunistični listi, ki so disciplinirana glasila kominterne in pišejo po navodilih iz centrale.

Atentat na Kirova ni ojačal opozicije. Mnogi poročevalci tujezemskega tiska, nastanjeni v Moskvi, sploh ne verjamejo, da je atentator Leonid V. Nikolajev imel samo politične namene. Kajti bil je prej njegov privatni tajnik, torej intimni znanec Kirova, s katerim je prišel baje v osebni spor in začel nato proti njemu z maščevalno nakano. Ker javne obravnavi ni bilo, in ker tudi nič drugi ne sme preiskovati, ali poročati poleg uradnih tudi druga mnenja v sovjetskem tisku, so to lahko samo ugibanja, a prav tako lahko temelj tudi na resnicu. Obravnavi proti atentatorju in njegovim bližnjim ljudem je bila tajna in dne 29. decembra so bili obsojeni v smrt. Eksekucija je bila izvršena brez zavlačevanja. Mar je radi tega Stalinov režim trdnejši?

Frank Novak domneva afirmativno in smatra, da je bil vladin teror potreben za ohranitev revolucije. V svojem članku v tej številki Proletarca pravi, da so socialistični listi kritizirali eksekucije vsled napačnega presojanja razmer in okoličin. Smatra, da je vladu v Moskvi nastopila "z veliko odločnostjo napram kontrarevolucionarnim elementom v Rusiji". Takovane levicarske in druge neuradne komunistične struje v Zed. državah in drugod po svetu s takimi trditvami prav nič ne so glašajo. V dokaz svojega revolucionarstva dokazujejo citate iz Leninovih proglasov, brošur in govorov, dočim trdijo o Stalini, da gradi državni kapitalizem.

Trditev, da je izvedela javnost po umoru Kirova "stevilne podrobnosti", je neosnovana. Izvedela je samo kar ji je po več dnevi objavil propagandistični biro vlade, in pa enako nezanesljive vesti iz Varšave, Londona in Rige.

"Zadnje tedne so prihajale preko poljske in rumunske meje tolpe zarotnikov v Rusijo; vsi so bili dobro založeni z najmodernejšim morilnim orodjem. To pomeni, da se mora začeti s splošnim uporom na vse stranach."

To je ena izmed najbolj pretiranih ugotovitev v F. Novakovem članku. Kdor pozna razmere v Evropi, ve, da ne morejo tolpe zarotnikov, oborožene z najmodernejšim morilnim orodjem, brez dovoljenja ne v eno ne v drugo deželo. Meje sovjetske Rusije so izborno zastražene. In tudi ako bi prislo nekaj sto ali celo par tisoč takih posameznih oborožencev preko meje — čemu naj bi to pomenilo signal za "splošen upor na vseh straneh"? Ali je prebivalstvo v sovjetski Uniji toliko nezadovoljno, da samča prilike za splošen upor? Mi ne verjamemo, pač pa smo uverjeni, da je vladu in njen sistem v USSR toliko utrijen in privajan med prebivalstvom, da bi odločajoči krog lahko popustili v diktatorskih metodah in izpustili na prostost vsaj tiste politične jetnike, ki so se pod čarizmom izkazali za vztrajne in požrtvovalne borce proti staremu redu in ki so moralni zaradi svojega revolucionarnega prepravljanja v Sibiriju. Čemu jih zdaj znova pošiljati v izgnanstvo, ko je edin njihov zločin ta, da se ne strinjajo z vsem kar stori vladu in kritizirajo njen takto?

Zelo neprevidna je domneva, da sovjetska vojna letala pri Vladivostoku lahko v nekaj urah zdrobe vse japonske vojne ladje in porušijo vsa glavna industrijska središča Japonske, kar bi pomenilo "uničenje Japonske kot svetovne sile".

Zelja še ni dejstvo, kar vedo posebno v generalnih štabih. Tudi pred svetovno vojno so švigeljata v svet fantastična poročila in ugibanja.

V sporih z Japonsko skozi prošli par let je sovjetska diplomacija dokazala, da je za mir in je prezrla marsikak insult iz Tokia. Sovjetska Rusija nima z vojno na dalnjem vzhodu nicesar pridobi. Toda če bi lahko kar takole v nekaj urah uničila japonsko mornarico in njena industrialna središča, bi se ji vsekakor izplačalo poslati 900 vojnih aeroplakov v zrak na zmagovalno misijo, da se iznebi nevarne, vedno preteče imperialistične sile.

Vsakdo, ki delavsko čuti, želi, da se USSR res razvije v verzorno socialistično državo. Toda ako bi pri tem slepo odobravali vse, kar se degodi v nji, ji ne bi koristili. Zaverovanost človeka, v stranko ali v vladu brez kritične miselnosti koncem konca škoduje obojic. Fr. Novak komentira položaj z vidika zaverovanosti in vsega tega je on tisti, ki napačno presoja, ne

TRIJE BIVSI VODITELJI KOMINTERNE IN SOVJETSKIE UNIJE

Na sliki na levi je bivši tajnik komunistične internationale Gregorij Zinovjev, čigar beseda je bila sveta vsakemu komunistu. Njegovi provokatori proglaši za rušenje socialističnih strank so bili za pravoverne komuniste kakor so verni katoličani cerkvene dogme. V sredi je Leon Trocki, bivši vnašni minister, v začetku sovjetske Unije glavna opora Leniniu in graditelju rdeče armade; na desni je Leon Kamenev, sovjetski diplomat in prva leta boljševiškega režima eden njegovih vodilnih članov. Po Lenini smrti se je pričela med prvaki ruske komunistične stranke tekma za vodstvo, v kateri je Trocki izgubil s svojo strugo vred v prilog Josipa Stalina, ki je od tedaj diktator v sovjetski Uniji in glavn

tajnik komunistične stranke. Pozneje je bil v oposicijo proti Stalini tudi Zinovjev in prav tako izgubil. Slednji, Kamenev in drugi voditelji, ki so se zamerili Stalinu, so bili odstavljeni iz važnih uradov. Trocki pa je bil izgnan v Turčijo. Zdaj živi v Franciji in izjavlja, da se vse obdeli proti njemu glede atentata na Kirova neosnovane. Zinovjev in Kamenev sta bila glasom vesti poslana nedavno v pregnanstvo na Solovetski otok, kjer je temperatura le redkokdaj nad nico. Vsi trije so postali žrtve brezobzirne diktature, katero so pomagali graditi. Ce bi prišli oni na krmilo, bi prejkone postopali enako s Stalino, kakor zdaj on z njimi.

pa "mehkosrčni" uredniki. Ako imajo komunisti vso pravico zahtevati razne svobodčine, med njimi svobočno govora in zbravovanja v Milwaukeeju in pri tem sabotirati konstruktivno delo župana Hoana, čemu naj odrekamo Zinovjevu in drugim oposicionalnim skupinam v ruski komunistični stranki enake državljanskih pravic?

In čemu se navduševati za moritve v eni deželi, istočasno pa jih obsojati v drugih? Mar so bili tisti, ki so bili v USSR umorjeni po atentatu na Kirova kapitalisti, ali aristokrati, ali kaki izkoričevalci? Ne, ampak proletarci, večinoma člani, ali pa bivši člani komunistične stranke.

Katoličani za dvojne pravice

V New Yorku so katoliški dijaki nedavno demonstrirali pred mehiškim konzulatom proti Mehiki, "ker preganja katoliško cerkev in jo ovira v njenem izvlečavnem delu."

Ko pa je avstrijska fašistična vlada zatrla vladu večine na Dunaju in nadomestila prejšnji s svojim šolskim sistemom proti volji ljudstva, tedaj newyorški katoliški dijaki kljub zagotavljanju, da verujejo v demokracijo in pravčnost, niso demonstrirali.

Iz Minnesota in Penne o Koledarju

Virginia. — Spis "O naših ljudeh v severni Minnesota" je sicer resničen, ampak ne bo vsem ustregel. Spis posega v dobo, ko je Slovenec prišel na železno okrožje in iskal znance ter vpraševal drugorodec, kako najti njegov naslov, so mu odgovarjali: "Pojdi dalje, in ko prideš med hiše, okrog katerih je kupe 'kekov' (sodčkov za pivo) in vrata okrog klijuk zamazana, pa vprašaj, kajti na mestu boš." Danes je drugače. Ko se mož bliža svojemu domu, mu žena že od daleč vpije, da naj si čeplje osnaži, da ne zamaže preproge. To razliko po mojem mnenju spis ne pojasni.

Cicer. — Ameriški družinski koledar letnik 1935 je šel v Ciceru precej dobro izpod rok. S. Thaler in podpisani sva jih razpečala 35 izvodov. Sodružica Kristina Turpin jih je vzela 20, ki jih skorogotovo tudí vse razprodala. Tako je šlo v Cicero dozdaj okrog 60 izvodov koledarja, brez onih, kateri so si ljudje naročili direktno ali pa jih kupili na zabavah in sejah v Chicagu.

Kar se naselbine Cicero tiče, se lahko reče, da je med najnajprednejšimi v Zed. državah.

M. P.

Ely. — Spis o Minnesoti v letnjem Koledarju je vzbudil med nami največ pozornosti, kar je umevno, dasi je tudi vse drugo čtivo v njemu pravosten.

Način življenja na Elyju v dobi priseljevanja je resnično opisan. Omembre o Brožicevem letovišču, o delu naših ljudi v majnah, o salunih v nekdanjih dneh, o naših bivših godbah, dramskih in pevskih klubih, o politiki itd., zadenejo v živo. To morda temu ali onemu ne bo všeč, ker utegnjevo stvar obrniti nase. Ampak naša severna Minnesota je opisana, kakor še nikoli. — John Teran.

Pittsburgh, Pa. — V Koledarju sem z zanimanjembral opis o naših ljudeh v severni Minnesota. Prav tako v lanskem koledarju o Jugoslovenih v Coloradu. Ako bo urednik koledarja s takimi opisi nadaljeval, how about Western Pennsylvania? Kakorkoli sta mi spisa o naših ljudeh v Coloradu in Minnesota všeč, si mislim, kdo ve, ali se bo dobil kdo, ki bo enako zanimivo in enako zgo

sledi in upoštevajo le moje našte!

John Kobi, ki se res trudi za dobrorib delavstva, bi moral dobiti v opisu več priznanja.

M. P.

Lani sem agitiral, da se naj bi začelo nabirati naročnine za naš Koledar, že v poletju, ker bi se dobilo na ta način veliko več naročnikov kakor pa jih ima sedaj. Veste, 75c ravno pred Božičem, in v tej depresiji, ni mala stvar, dasi je ta Koledar v resnicu vreden več. Nekdo mi je rekel, da s tem denarjem živi tri dni. To je verjetno, kajti saj živi lahko tudi tako jih nima. Seveda, vprašanje je, kako. Med življenjem in življenjem je velika razlika. Splošno življenje delavca danes je bolj vegetiranje od danes do jutri. Zalostno pri tem je, da te vrste delavci najbolj hranijo tam, kjer se gre za njihove koristi, kar je v kvar njim in vsem drugim delavcem. Križa gor ali dol, delavska literatura ne sme propasti, kajti s tem bi pokazali, da smo nezmožni za vsak boj in bi postali polnoma brezpravni sužnji.

* * *

Lani sem agitiral, da se naj bi začelo nabirati naročnine za naš Koledar, že v poletju, ker bi se dobilo na ta način veliko več naročnikov kakor pa jih ima sedaj. Veste, 75c ravno pred Božičem, in v tej depresiji, ni mala stvar, dasi je ta Koledar v resnicu vreden več. Nekdo mi je rekel, da s tem denarjem živi tri dni. To je verjetno, kajti saj živi lahko tudi tako jih nima. Seveda, vprašanje je, kako. Med življenjem in življenjem je velika razlika. Splošno življenje delavca danes je bolj vegetiranje od danes do jutri. Zalostno pri tem je, da te vrste delavci najbolj hranijo tam, kjer se gre za njihove koristi, kar je v kvar njim in vsem drugim delavcem. Križa gor ali dol, delavska literatura ne sme propasti, kajti s tem bi pokazali, da smo nezmožni za vsak boj in bi postali polnoma brezpravni sužnji.

* * *

V socialističnem klubu št. 1

se veliko razpravlja in agitira

ni mogel dokazati. "Jednota" kakor tudi "Glas Svobode" sta vstanovljena na svobodomisljeni podlagi. Stem pa je rečeno, da je "Jednota" in list "Glas Svobode" last socialistov, kakor si nekateri smeli domisljajo. Znano pa je, da je list ob enim glasilcu S. N. P. J., vsled česar dopise slične vsebine ne morem sprejeti in obdelaniti. — Pred kratkim sem zvezdel, da so nekateri slovenski socialisti sklenili, kupiti "Glas Svobode", oziroma si ga siloma prisvojiti za \$600, ako jim ga pa za to ceno ne prodam, mi groze z uničenjem istega. Glede tega imeli se posebne seje in razpravljanja deloma očitno deloma skrivaj brez da bi bili mene o tem obvestili. Ravno tako groze jednoti z polonom. Se mi je li nadejati, da takih socialistov pomoci v podpori? Jasem mnogo žrtvoval, več kot 2 tisoč dolarjev, da bi se založil v list, brez načupa istega in se vedno se trudim in se budem trudil, brez da imam kakake koristi od lista. — Belave moramo plačati, vsaki teden, če tudi meni za najpotrebnje ne preostane. Drugič se mi zdi vsebina Vašega pisma, oziroma dopisa glede Jednote malo pomembna, ker se suče le okoli "Slavje", "Slovenije" in skupno Narodnega izleta. Kritika, da je celo pomembna. A kakov Vi piše, to ni več kritika, marveč nepravčeno napadjanje. Umetnost bi bil Vaš dopis, tičec se "Narodnega izleta" pred udeležitvijo onega. Sicer pa izlet ni imel nikakšnega političnega niti verskega pomena. Jasem stvar v začetku grajal a bilo je prepozno, na posameznike se ni več oziral, toraj tudi name ne. Upajoč, da se kaže tega več nepravči. Vsesakor, po mojem mnenju pa bi socializem mnogo zdatneje vsepel, ko bi slovenski socialisti opustili one prepantipatične meje strankami, ne pa kakor so pokazali na tej prilici. Socialisti bi moralni zahajati med nevedne ter jih podčuvati.

Jaz sem in ostarem socialist, priznavajoč volitev, dokler se o tem boljši ne prepričam in počutiš. Z socialnim pozdravom, Vas

M. V. Konda.

Napačna trditev

Milwaukee, Wis. — Iz zapisnika waukeganega konferenčnega klubova JSZ in družev Prosvetne matice, ki je bil objavljen v Proletarju, je razvidno, da se je na nji mojo odsotnost napačno tolmačilo. Jaz bi bil moral na nji poročati kot delegat Illinois-Wisconsin konference o prošlem zboru JSZ. Zaradi opazk, ki

E. ZOLA:

RIM

Peelevenil ETBIN KRISTAN

(Nadaljevanje.)

To da je toliko kolikor pravi nauk, prava vzoja, ki ga obvaruje mnogih napak. On pa, ki je bil prišel s svojo apostolsko navdušnostjo, ki je goreče hrepenel po boju, on, ki je bil prisegel, da nikoli, nikoli ne prekliče svoje knjige! Ni li to najkočljivejša, najvišja diplomacija, tako razbiti negovo čuvstvo ob njegovemu razumu, obračati se do njegove inteligence, da zatare nepotrebno, krivo knjigo brez pohujšljivega boja — kar se je moralno zgodi samo po sebi, čim je inteligencija vpravo resničnega Rima spoznala, kako neškončno smešno bi bilo sanjati o novem Rimu!

Ta trenotek je Pierre opazil monsiniorja Nani, ki je prišel iz prestolne dvorane; ali občutka razdraženosti in ogroženosti, katero je bil pričakoval, ni bilo v njem. Nasprotno, srečen je bil, ko je prelatal, ki ga je tudi opazil, prišel in mu podal roko. Ali ni se smehljal kakor navadno; lice mu je bilo zelo resno in je izražalo bolest.

"Oh, moj ljubi sin, kakšna strašna katastrofa! Od njega eminence prihajam. On plača v solzah. To je strašno, strašno!"

Sedel je na stol in povabil tudi duhovnika, naj sede, pa je trenotek pomolčal; nedvomno je bil utrujen od razburjenosti in je potreboval teh par minut miru, da se spočije od peze razmotrivanj, ki so mu očividno mračila obraz. Potem je naredil kretnjo, kakor da hoče z njo pregnati te sence, in vrnila se mu je prijaznost in ljubeznost.

"Torej, moj ljubi sin, govorili ste z Njega svetostjo?"

"Da, monsinior, snoči, in zahvaljujem se Vam za veliko dobroto, s katero ste izpolnili mojo željo."

Nani ga je sprej pogledal, na ustnice pa mu je priplaval nepremagljiv smehljaj.

"Zahvaljujete se mi. Vidim, da ste bili razumni in da ste se ob nogah Njega svetosti popolnoma podvrgli. Bil sem prepričan p tem in nič drugega nisem pričakoval od Vaše visoke intelligentnosti. Vendar me zelo osrečujete, zakaj z radostjo spoznavam da se nisem bil zmotil o Vas."

Spozabil se je, pa je dodal:

"Nikdar nisem razpravljal z Vami. Čemu so bila tukaj dejstva, da Vas prepričajo. In zdaj, ko ste preklicali svojo knjigo, bi bila vsa diskuzija še nepotrebnejša. Vkljub temu, posmrite dobro: Če bi imeli tako moč, da bi lahko povedli cerkev nazaj do njenega začetka, do one krščanske občine, ki ste jo tako dražestno opisali, bi se mogla cerkev vendar le vnoči gibati po onem tiru, na katerega jo je pač Bog povedel, tako da bi bila po preteklih stoljetih zopet natančno tam, kjer je zdaj. Ne, Bog je storil prav, kar je storil; cerkev, kakšna je, mora vladati svet — taka, kakšna je, in ona sama mora veder, kako bo nazadnje zavarovala svoje kraljestvo na zemlji. Zato je bil Vaš napad na posvetno vlado neodpustljiva zmota, zločin; zakaj s tem, da odstavljate papeštvoto od vlade, ga izročate milosti narodov. Vaša nova vera ni nič druga kakor končni polom vse vere, moralna anarhija, opravičenje razkola, z eno besedo uničenje božanske stavbe, onega starodavnega, modrosti in kreposti bogatega katoličanstva, ki je doslej zadostovalo blaginji ljudi in ki jih edino more reševati — danes in na vse vekov."

Pierre je čutil, da je prelatal iskreno poboren, da ima resnično, neomajno vero, in da ljubi cerkev kakor hvaležen sin, trdno prepričan, da je to najlepša, edina socialna organizacija, ki more osrečiti cloveštvo. Če hoče vladati svet, ga pač predvsem veseli vladanje, ali prepričan je, da ga ne bi mogel nihče bolje vladati.

"O gotovo, o potih in sredstvih bi se lahko pripravil! Kar se mene tiče, želim prijazna, čim bolj cloveška sredstva, taka, da se popolnoma vjemajo s stoljetjem, ki se nam navidezno iznika — prav zato, ker je med njim in med namiz navaden nesporazum. Ali privedi ga bomo nazaj, o tem sem prepričan... In zato, moj ljubi sin, me veseli, da se vračate v naše naročje, da ste ene misli z nami, pripravljeni, da se bojujete z nami — kajneda?"

Duhovnik je našel v teh besedah zopet vse argumente Leva XIII. Ker sedaj sicer ni čutil nobene jeze več, pač pa še vedno odprt rano iztgranji svojih sanj, pa se je hotel izogniti direktnemu odgovoru, se je vnovič priklonil

ter dejal počasi, da bi prikril bričnost in drhteno svojega glasu:

"Ponavljam, monsinior, kako zelo sem Vam hvaležen, da ste me s spretno roko dovršena kirurga rešili mojih praznih iluzij. Jutri, ko ne bom več trpel, Vam ohranim večno hvaložnost."

Monsinior Nani ga je gledal in se smehljaj. Razumel je prav dobro, da bo ta mladi duhovnik ostal ob strani in da je za cerkev izgubljena moč. Kaj stori jutri? Nedvomno novo neumnost. Ali prelat je moral biti zadovoljen s tem, da mu je pomagal popraviti prvo; bodočnosti ni mogel uganiti. In napravil je lepo kretnjo, kakor bi hotel reči, da zadošča vsak dan svoji nalogi.

"Moj ljubi sin, ali mi dovolite, da zaključim?" je dejal naposlед. "Bodite razumniji; Vaša duhovniška in cloveška sreča je v ponižnosti. Strašno boste nesrečni, če boste rabili čudovito intelligentnost, katero Vam je dal Bog, proti Bogu."

Potem je s ponovno kretnjo porinil vso zadevo na stran; bila je zdaj popolnoma opravljena, ni se mu bilo treba več brigati zanjo. Zdaj ga je zopet omračila ona druga zadeva, ki se je tudi končavala — ali nadvse tragično, z bliškovo smrtjo otrok, ki ležita tam notri v sosednjem dvorani.

"Oh, uboga princeesa, ubogi kardinal!" je nadaljeval. "Raztrgala sta mi srce! Še nikdar ni zadebla nobenega doma okrutnejša katastrofa. — Ne, ne, to je preveč. Nesreča sega predalec; duša se ji upira!"

Ali ta hip se je začul iz druge prednjé dvorane šum glasov, in Pierre je na svoje začudenje opazil kardinala Sanguinetta, katerega je abbe Paparelli spremljal s podvojeno spoštljivostjo.

"Ako hoče biti Vaša eminencia tako dobra, da mi sledi, povedem sam Vašo eminenco."

"Da, vrnil sem se snoči iz Frascattija, in ko sem slišal žalostno novico, sem takoj hotel sam izreči svoje sožalje in svojo tolažbo."

"Vaša eminencia naj blagovoli trenotek ostati pri mrljih, potem povedem Vašo eminenco in Knjiga eminenci."

"Prav, prav. Naj vendo, kako silno sem deležen žalovanja tegaj presvetlega doma."

Izginjal je v prestolni dvorani, in Pierre, zadeben od tolike drzovitosti, je obsedel odprtin ust. Gotovo, ni ga smatral za neposrednega Santobonovega sokrivca, ni se upal izračunati, kako daleč sega njegova moralna sokriva, ali ko ga je videl tako korakati s povzdignjeno glavo, ko ga je slišal govoriti tako odločno, ga je nenačoma prešinil trdno prepričanje, da ve vse. Kako? Od koga? Tega ne bi bil mogel povedati. Nedvomno na tak način, kakor prihajajo na dan zločini v teh temnih globocinah, med ljudmi, katerim je ležeče na tem, da jih izvede. Odrevenel je ob preveztem nastopu tega moža; morda je prišel, da zajezi sum, gutovo pa, da izvrši politično dejanje s tem, da poda svojemu tekmeču javen dokaz spoštovanja in ljubezni.

"Kardinal, tukaj!" je zamršil nehot.

Monsinior-Nani, ki je zasedeval sence Pierrovih misli v njegovih otroških, vse izdajajočih očeh, se je delal, kakor da ne razume pravega vzklica.

"Da, resnično, zvedel sem, da je že od snoči zopet v Rimu. Bilo mu je na tem ležeče, da ne ostane več v daljavi, ko je zvedel, da je Svetemu očetu bolje in da bi ga lahko potreboval."

(Dalje prihodnj)

"Reformacija", ki se ponavlja po vsakih volitvah

Pred prohibicijo, in po odpravi prohibicije, je bilo in je v času vsake vojne kampanje v običaju, da so saluni "svobodni" in ljude v njih počeno kar jim drago. Ta privilegij mnogo do skrajnosti izkoristijo. Po volitvah pa se prične "reformacija". Novoizvoljeni uradniki publicirajo pretnje o čiščenju, tu in tam zavzemajo lokal, in dobri ljudje se veselijo, da je bilo koncem konca vendarle izvoljenih nekaj takih uradnikov, ki so za odpravo Sodome in Gomore.

V resnicu novoizvoljeni politiki preganjajo le take salunarie, ki so bili pristaši in finančni podporniki poraženih aldermanov, šerifov, županov, sodnikov itd. Po nekaj mesecih se odnošajo uredno tako, da se redni dotok grafta obrne v novo strugo in potem je vse "mirno" do izida naslednjih volitev.

V knjigah je znanje, ki je vsakemu odprto. Navajajte svoje prijatelje in znance na čitanje. Toda samo to ne bi zadostovalo. Navajajte jih, da bodo čitali to, kar je njim v korist.

Helper, Utah. — Anton Kokal je naročil 5 iztisov Kolečarja. Poslal je tudi naročino za Proletarca.

Nokomis, Ill. — Mrs. Antonio Rak je naročila 5 iztisov Kolečarja, ki ga je že razprodala.

Canonsburg, Pa. — Marko Tekautz je porabil priliko za agitacijo in dobil Proletarcu dve marčenini.

Warren, O. — Naš zastopnik Joseph Jež skribi, da so naročniki, katerim list poteka, sproti obiskani. Na ta način drži svo-

CESTE POSEJANE Z MRTVECI

Ako bi v prošlih treh letih pustili ležati na cestah vse, ki so izgubili v tej deželi življenja v avtini nezgodah, bi bilo 1. januarju posejanih na njih že nad 96.300 trupel! — V katastrofah na vodi je izgubilo v zadnjih tri letih življenje vsega skupaj 76.000 ljudi, ali veliko manj po vseh morjih in rekah na svetu skozi celo stoletje, kakor je bilo ugonobljenih samo v Zed. državah v treh letih v avtomobilskih nesrečah. Lani je bilo v njih 16 odstotkov več smrtnih slučajev, kakor pa leto prej.

IZ NAŠEGA GIBANJA

Clinton, Wash. — John Werner je pošal dolar za izvod letošnjega Am. druž. koledarja; za preostalo, pravi, se naj mu pošije nekaj iztisov Proletarca. Dobil je enega po naključju. Omenja, da mu je všeč in da si ga naroči.

Cicero, Ill. — V prejšnji številki omenjeni so vzeli v razprodajo blizu 60 iztisov Kolečarja. V urad je prišel John Pödgoršček in vzpel 10 iztisov. Dobil je tudi novega naročnika na Proletarca.

Johnstown, Pa. — John Langerhole se je spet oglašil z novim naročnikom.

Herminie, Pa. — Anton Zornik je naročil še 25 izvodov Kolečarja, skupaj dozdaj 125 izvodov.

Aliquippa, Pa. — Bartol Yerant ima načrtu nadaljnje agitacijske obiske. Klub JSZ v tej naselbini je bil po dolgih letih koncem decembra obnovljen. Yerant je tajnik.

Bridgeport, O. — Jos. Snoy je bil na agitaciji v bližnji naselbini Wards Heights v W. Va. Dobil je tri naročnine Proletarca in prodal precej izvodov Koledarja.

Piney Fork, O. — "Prodal sem vse koledarje," poroča Frank Zaveršnik. Poleg vse zanje je pošil tudi eno naročnino na Proletarca.

Milwaukee, Wis. — Jacob Roth je poslal osem naročnin. Storil bi bil za Proletarca še več, pa je bil zadnje čase zaposten, koleskajem vsot za oglazno letosnjem koledarju.

Chicago. — Chas. Pogorelec je dobil do prošle sobote Proletarca 5 naročnin. John Rak in Frank Bizjak I. — Angleški odsek kluba št. 1 bo imel svojo sejo v petek 11. januarja na 2700 S. Turner Ave. Nastopil tudi zunanjji govornik.

Waukegan, Ill. — "Pošljite še 10 koledarjev", je naročila Anna Mahnich po telefonu. Zanes pa je naročila knjige Cankarjeve družbe.

Friedens, Pa. — Steve Koren je naročil knjige Cankarjeve družbe, naš koledar in ob enem poslal \$1 v agitacijski fond JSZ.

So. Chicago. — Max Marolt je dobil Proletarcu dva nova naročnika. Peter Verhovnik je naročil še 15 izvodov Ameriškega družinskega koledarja. Skupaj je bilo dozdaj poslane na južno stran 65 izvodov.

Louis Adamčič se je lani proučil svojo popularno knjigo "Native's Return". Toda prav tako važna — za delavstvo veliko važnejša je njegova knjiga "Dynamite", ki je lani izšla in revidirani izdaji. V zalogi jo ima knjigarna Proletarca. Vsebuje kritičen pregled bojev med delavci in delodajalcem ter nasilne akcije, ki so se vrstile v njih. Knjiga je po obsegu nadsto strani večja kakor "Native's Return" in stane samo \$2. Cena prve izdaje je bila \$2.75. Slovenskim knjižnicam in posameznikom priporočamo, da si naročo to Adamčičevu knjigo.

Arma, Kans. — Seja klubu št. 21 JSZ se vrši v nedeljo 13. januarja ob 1. pooldgne v Frontenacu. To je pred sejo kanska federacije SNPJ. Sodruži, bodite na seji očetno ob omenjenem času!

Anton Šular, tajnik.

Boj med vlado in cerkvijo v Mehiki

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Mehiki se temu upirajo z intrigami, s hujskanjem praznovernih in tudi s silo. To je med drugim izvrale ustanovitev svobodomiselne organizacije rdečih srajc. Za nalogi si je dala sklicevanje shodov, na katerih njeni govorniki tolmačijo ljudem važnost in pomen nove naučne postave. Toda nahujskani verniki vidijo v njih pred seboj le antikrista. V strahu pred zapeljivim vragom in za svojo dušo se zatekajo tudi k umorom. Ali tudi na tej strani so fanatiki. Na shodu rdečesrajčnikov dne 30. decembra blizu mehiškega glavnega mestnega je prišlo med njimi in verniki do spopada, v katerem je bilo pet pristašev cerkve ubitih. Nepremišljeno dejanje je storil en član rdečesrajčnikov, ki pa je bil morda le provokator v službi cerkve same, da bi s takim činom zanetil revolucijo proti sedanji vladi. V napetosti, ki jo tako dejanja povzročijo, bi v deželi kakor je Mehika ne bila "revolucija" nič izrednega. Toda dogodilo se je le eno linčanje, in to tik kraja, kjer je en fanatik ubil pet katoliških fanatikov. Policija je sklicatela shoda — to je — skupino rdečesrajčnikov — po pobožnih odvedva v zapor, med tem pa se je pripeljal na pozorisko z avtobusom iz glavnega mesta neki drugi rdečesrajčnik, ki ni nič vedel o bitki in umorih, toda razljeneta versko blžnina masa ga je uzrla, nekdo je začrkal, tamle je tudi en služabnik antikrista, in v nekaj minutah je bil linčan.

Kulturni boj v Mehiki je za vlado zelo težavna stvar, ker je ignoranca med ljudstvom še ogromna in jo cerkev uporablja sebi v prid, kar je naravno. Vendar pa ignoranca v tej borbi izgublja kljub podpori katoliške cerkve v Zed. državah, kar je sreča za Mehiku in njeni ljudstvo.

GLAS IN APEL IZ KANADE

Toronto, Ontario, Kanada. — Graje vredno dejstvo je, da od tu že dolgo, ali pa morda sploh še ni bilo dopisa v Proletarcu. Na prvi pogled bi izgledalo, kakor da tukajšnji delavski sloj uživa blagostanje v deželi bečlarskega premierja R. B. Bennett. Zal, da je ravno nasprotno.

Kakor drugod v kapitalističnem svetu, je tudi v Toronto na eni strani množina brezposelnih, in na drugi pa taki, ki so še toliko srečni, da delajo vsaj par dni v tednu. Toda priganjenci jih naganjajo, kakor da sploh ni nikjer nobenega delavca več, zato je treba prisiliti zapos

IVAN KLICAR:

PRIPRAVLJANJE JAPONSKE ZA VPAD V SOVJETSKO RUSIJO

(Nadaljevanje.)

V slučaju vojne s šovjetsko Rusijo Japonci sicer lahko vzamejo Vladivostok in primorje, vendar to je le podrejenega pomena. Središča gospodarske in politične moći Sovjetske Rusije za Japone niso doseglija in tako se obeta težava in dolgotrajna vojna brez možnosti odločilnega uspeha. Letos je dograjen drugi tir sibirskih železnic od Irkutska do Habarovskega in druga petletka predvideva izgraditev čisto strategične železnice, ki naj vodi od severnega konca Bajkal-skega jezera v dolje Poamurje. Že lansko leto je bil dovršen telefonski kabel med Moskvo in Vladivostokom. Tudi Japoneci ne mirujejo in v delu je več strategično važnih železnic, od katerih bosta dve vodile prav do Amura.

Vojna bi bila že iz čisto vojaškega stališča nevarna za Japonsko. Za odložitev vojne pa govere tudi zunanjepolitični razlogi. Priznanje sovjetske Rusije je nedvoumen opomin, ki sili militaristične kroge na Japonskem k razmišlanju. Letos se bo vršila nova pomorska razorožitvena konferenca. Japoneci bi radi dosegli paritet pomorskih sil z Anglijo in Ameriko, ali pa vsaj izboljšanje dosedanjega razmerja 5:5:3. Anglosaške sile gotovo ne bodo pristale na znatnejše koncesije in tako grozi oborožitveno tekmovanje na morju. Japoneski, ki je finančno slaba, lahko pri tem poide sapa. Anglija sicer vedno znova koketira z Japonsko, vendar imperialistično prodiranje na jug in tzv. japonski dumping lahko ustvari skupno fronto anglosaških velesil, katerih utrjene pomorske baze, kakor Dutsch Harbour na Atenah, Havajske otoče, Port Darwin in Singapur obdajajo v velikem loku Japonsko. Amerika je pred kratkim proglašila nedovisnost Filipinskega otočja, kar se zdi na prvi pogled kot umik pred Japonsko. Vendar se Amerika dobro zaveda, da Japonska ne sme napeti Filipinov, če noče, da stopi na plan tudi Anglija. Japonsko prodiranje na jug je nemogoče, razven če bi nepriskakovani dogodki izločili Ameriko ali Anglijo kot politične faktorje prvega reda. S simpatijami pa bi sprejela Anglija vsak napad Japanske na notranjo Mongolijo ali pa Sibirijo. V tem slučaju pa je dobiček majhen, četudi gre vse po sreči, riziku pa ogromen.

Zadnji dve leti se mnogo govori in piše o japonskem dumplingu. Cenene delovne moći v sledi izredno nizkega življenskega standarta, velika kon-

centracija kapitala in smotreno izvedena racionalizacija so glavni činitelji, ki so omogočili veliko eksportno ofenzivo. Brez ozira na nevoljo konkurentov, se bo ta ofenziva še ojačila. Brez povečanega eksporta Japonska ne more živeti v okviru sedanjega gospodarskega in družavnega reda. Socialne prilike na Japonskem so težke. Delavstvo se nečuvno izkoristi. V eksportnih industrijah delajo predvsem ženske moći, ki so kasarirane v posebnih poslopijih, kjer dobe od podjetnikov za 12 in celo 14 urno delo stanovanje, hrano in smečno nizko mezzo. Še bolj pereče kakor delavsko je agrarno vprašanje, ker ogroža korenine japonske narodne moći. Japonski kmet ne izhaja več na svoji krpi zemlje.

Agrarni pridelki so brez cene, čuti se neprjetna konkurenca lastnih kolonij (Koreja, Formoza). Japonski kmet v nemali meri niti je lastnik zemlje, ki jo obdeluje, temveč samo najemnik. Vsled padca cen in zmora več denarja za jemanino in davke. Vlada je raznimi odredbami skušala pomagati kmetu, vendar brez uspeha, agrarna kriza traja daleč. Med tem pa se industrija nahaja v neki mrzlični in nezdravi konjunkturi. Težek socialni položaj je ustvaril močno protikapitalistično razpoloženje, ki je razširjeno celo v vojaških in nacionalističnih krogih. Nemalo senzacijo je izvadila propaganda brošura sedanjega vojnega ministra, kjer odkrito napada kapitalizem. Zgodilo se je celo, da so sodniki pri razpravi pritrili izvajanjem obtoženih komunistov in jih oprostili, če so se priklonili božanstvu mikada. Vendar pot Japonske ne bo vodila v bližnji bodočnosti v socialistem, temveč prej v fašizem z vezanim, kontroliranim gospodarstvom in v vsemogučno eksekutivo, ki bo skušala zbrati vse sile za bodoče imperialistične podvige. Kaj že sedaj prisija japonskemu narodu, kaže vojni proračun, ki je relativno največji na svetu. Gotovo pa je, da imperializem ne more prinesi japonskemu narodu občutnega olajšanja, dobiček bo samo na strani kapitala, kar je že sedaj razvidno na primeru Mandžurije. Mandžurija ni dežela, ki bi lahko sprejela odvisno japonsko prebivalstvo. Steje trenutno komaj 200.000 Japoncev, ki so povečini trgovci, podjetniki, predstavljenci in vojaki. Japonski kmet se težko prilagodi ostromu kontinentalnemu podnebju Mandžurije, kjer mora popolnoma izpremeniti tudi na-

čin prehrane, stanovanja in obdelovanja polja. Kakor ne more japonski delavec konkurrati še skromnejšemu kitajskemu kuliju, tako ne more japonski kmet vzdržati poleg kitajskoga v korejskoga, ki je navajen na tamoznje prilike.

Oglejmo si se položaj sovjetske Rusije na dalnjem Vzhodu. Rusija se brez dvoma nahaja v težavi defenzivni in popušča, samo da ohrani mir. Tolaži se lahko s tem, da čas dela za njo. Razne olajšave in prednosti gospodarskega značaja bodo očitne že itak precezjiji dotok prebivalstva v Zabajkalsko oblast in poamurje. Izgradnja železnic in industrializacija Sibirijske izboljšuje strategični položaj z vsakim dnevom in ni več daleč čas, ko se Rusiji ne bo več treba bati napada. Vojna z Japonsko samo bi ne bila tako nevarna, vendar vojna na vzhodu lahko sledi vojna na západu, zlasti odkar Hitlerjeva Nemčija upira oči na vzhod. Rusija se nahaja sredi druge petletke, ki naj izpopolni industrijsko osamosvojitev in izboljšanje osamosvojitev in izboljšanje življenske prilike. Vojna bi vse to zavrla in postavila državni organizem pred silno težko preizkušnjo. Odkar je Japonska odklonila nenapadalni pakt, je Rusija storila vse, da si zavaruje hrbit na zapadu in tako ohladi bojažljenvost Japanske. Sklenila je nenapadalne pakte z vsemi sosednjimi državami in vstopila v Društvo narodov. Vse to še ne pomeni varnosti pred presenečenjem iz zapada, vendar znatno olajšuje. L. 1935 Japonska sigurno ne bo sprožila vojne že radi pomorske razorožitvene konference. Potem pa bo postal položaj kritičen, čeprav izgleda, da bo takrat Japonska že zamudila pravni trenutek. Gotovo pa je, da se je težišče svetovne politike premaknilo na vzhod k obali Tihega oceana. Tam se pripravljajo dogodki, ki bodo odločali o osudi človeštva.

(Konec).

Za north side

Chicago. — Klub št. 16 JSZ bo imel v bodoči svoje seje vsako drugo nedeljo v mesecu ob 9:30 dopoldne v navadnih prostorih (2250 Clybourn Ave.). Prihodnja seja bo v nedeljo 13. januarja. V klubovem odboru za to leto so: Ludvik Wipotnik, tajnik; L. Volk, zapisnik; Frances Swooshak, organizatrica.

Clane in članice kluba pravim, da se udeleže prihodnje seje vsi, ker bomo imeli važne zadeve na dnevnem redu.

P. Swooshak.

Nobena nova knjiga v Ameriki

ni tako poceni, kakor

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR

Letnik 1935 vsebuje več gradiva, kot pa nove angleške knjige, ki stanejo od \$2.00 do \$2.75.

Ameriški družinski koledar je vezan v platno. Vsebuje 14 leposlovnih spisov, 11 pesmi, 18 zgodovinskih in informativnih spisov ter okrog 80 ilustracij.

Stane 75c. Za inozemstvo \$1.00. Ako ga še nimate, naročite si ga še danes.

Na zastopnike apeliramo, da se naj potrudijo prodati preostale izvode čimprej.

Vsa pisma o letosnjem koledarju omenjajo njegov vsebinsko pohvalno. In to ne v oglaševalne namene, ampak ker jim knjiga v resnicu ugaja. AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR je najboljša koledarska publikacija, kar jih izhaja v jugoslovanskih jezikih.

PROLETAREC, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

2-3

VTISI Z AGITACIJE PO NAŠIH NASELBINAH

Piše Nace Žlembberger

(Nadaljevanje.)

Pri sodrugu John Jankovichu v Barbertonu sem se spet počutil kakor doma. Njegova sopraha pa mi je rekla: "Nace, kar domači bodite pri nas!"

John Jankovich je že star korenina med ameriškimi Slovenci in pionir v naselbini. Je dolgoleten delavec v družtvih in raynu tako v JSZ. Kriza je tudi njemu vzela službo. Nekaj prej, ko sem jaz prišel v Barberton, sta s sinom dobila delo, kar je bil čas dobiti zaklad.

Ampak Jankovich je bil pravljjen pomagati v agitaciji klubu temu. Dejal je, da bo puštil šilt in šel z mano po naselbini. Ni sem nju pustil. Dejal sem: "Nekdo naj mi pokaže le najbljše okrog tebe, te pa bom pridobil, da mi dajo navodila do ostalih, pa bom lahko obiskal vse."

Naslednji dan mi je Mrs. Jankovich pokazala nekaj stanovanj naših rojakov, nato pa sem nadaljeval s svojimi obiski.

John Jankovich in družina imajo prikupen dom, lepo opremljen z udobnimi napravami in pohištvo. Tudi pri drugih naprednih rojakih sem opazil, da si skršajo napraviti dom čim bolj udoben. To je zelo pametno. Čem bi držali denar, kadar so ga služili, ko pa je bilo vse polno pijač, ki so ga hoteli vlagati zanje in ga pri tem legalno ukradli, da jim danes tisti, ki so ga izgubili, ne morejo ničesar. Še celo tisti, ki so ga zaupali bankam, so ga večinoma izgubili. Kdor pa je prihankar porabil za opremo doma, ima danes vsaj zadostenje, da je svoj denar zapravil v kredit družine, namesto da bi mu ga ugrabili drugi.

Pri Jankovičevi družini sem bil tri dni. Postregli so mi in kadar sem se vrnil v njih hišo, sem se počutil, da se lahko odpočim kakor v svojem stanovanju. Pri Jankovičevi družini sem bil tri dni. Postregli so mi in kadar sem se vrnil v njih hišo, sem se počutil, da se lahko odpočim kakor v svojem stanovanju.

Barberton je velika slovenska naselbina. Svoječasno je bila mnogo bolj znana kakor danes. Društva so pa ponehala s svojo nekdaj živilostjo, ker ni več dotoka, tu rojena mladina pa ima svoja pota. V Barbertonu ima svoja dokaj prostorno poslopje z dvema dvoranama samostojno društvo "Domovina". Slovenska župnija že od nekdaj uspeva in v katoliških krogih je Barberont smatrana za list je v tej naselbini kak ducat.

Prihankar je bila mnogo bolj znana kakor danes. Društva so pa ponehala s svojo nekdaj živilostjo, ker ni več dotoka, tu rojena mladina pa ima svoja pota. V Barbertonu ima svoja dokaj prostorno poslopje z dvema dvoranama samostojno društvo "Domovina". Slovenska župnija že od nekdaj uspeva in v katoliških krogih je Barberont smatrana za njihovo trdnjava.

Ko sem pričel z agitacijo pri dan, sem obiskoval rojake na 17. cesti N. W. Dobil nisem niti enega naročnika. "So slabčasi," je bil temeljni izgovor.

Ni čudno, sem si mislil. In bodo šlabi časi.

Naslednjega dne me pelje F. Markovič na 15th St. k Mike Kopacu, v domnevi, da bo on utegnil iti z menoj ter mi pokazal domove rojakov. Ni ga bilo doma. Začel sem kar sam. Zapet je bil uspeha. Eni so obljubili, da se bodo naročili pri John Jankoviču, ki je storil tajnik. "Ubogi Jankovič," sem si mislil, "ako ga tako odslavljam brez nič kakor mene."

Cerkva je v Barbertonu mnogo. Agitacija za delavsko stvarje v takih mestih težka. Ljudje se pa ne brigajo iz boljševizma, pač pa le jamrajo in se tolazijo z nado v srečno posmrtno živiljenje.

O župniku slovenske cerkve trdijo, da je socialist. Baje so ga nekateri farani tožili že škofu raditev. Odločil sem se, da grem v župnišče in ga vprašam, kakšen socialism uči farane, ker se tako branijo pravega socialističnega lista. Ampak ta namen sem opustil.

Med ljudjemi sem čul zabavljice tudi zoper unijo, češ, da je treba v njih plačevati odbornike, ki se masti za našč žule.

"Kdaj-bo ta masa spoznala, kdo se v resnici masti na račun njenega dela in trpljenja," sem vpraševal samega sebe. Ako se braničiči list, ki jo uči, kako naj sploh spozna resnico! Pripravljena bi bila slediti kake-

IZ KANSASA

Premogovniška industrija se je v zimskem času navadno nekoliko opomogla, toda sedaj je večinoma tudi to minulo. Par večjih majn v tem distriktu obratuje s tempo kakor poleti—2 ali 3 dni na teden. Nekaj takozvanih "dinki" majn, ki zaposlujejo od 5 do 30 delavcev, sicer dela nekoliko, toda obrat se bo stopil predno posije pomladansko sonce. Tudi veliki obrati "solnčnih jam" ne delajo stalno.

Med lastniki odprtih in globokih majn je zavladal veliki strah, ker pripravlja vlada v Washingtonu načrt za elektrifikacijo missouriške doline z zgraditvijo več jezov in elektrarn na reki Missouri. Nablušali so tudi unijo UMW, da protestira z njimi proti temu načrtu, češ, "kaj bo pa s premogarji", ker bodo vsi izgubili delo. Hinavščina prve vrste! Saj je večina premogarjev že več let brez dela in brez upanja, da bi bili še kdaj zaposlene v tej industriji. Sedaj je velika večina teh nekdanjih premogarjev na "relifu". Torej, kaj imajo izgubiti z moderno elektrifikacijo doležje? Nič.

Več vzroka protestirati imajo železniški in premogovniški magnati ter družbe javnih naprav, last električnega trusta, ki nesramno gulijo odjemalce z visokimi cenami za elektriko in plin.

Ker je že ves svet "narobe", je pa tudi vreme, ki je menda del istega. Suši in vročini poleti je sledilo deževje, kot že več let ne. Dež in sneg se vrstita dan na dan, tako, da gleda voda že iz vsake luknje. Ne pa tako v zapadnem Kansusu. Ko pa pismem, poroča radio o velikih peščenih viharjih v zapadnem delu Kansusa, ki vzdijajo prah, da zakriva sonce.

V zapadnem delu je bilo zadnjih par let izredno malo padavin. Nekateri učenjaki so mnenja, da se puščava vzhodnega Colorada in zapadnega Kansasa razširja in pomici proti vzhodu. Pa čemu skrbeti kaj bo! Saj imamo "new deal"!

Kronikar.

Klub JSZ v Aliquippi obnovljen

W. Aliquippa, Pa. — Napredni delavci v tej naselbini so zaključili minilo leta z obnovitvijo-kluba št. 211 JSZ, ki je prenehral pred okrog enajstimi leti. Seja za obnovitev se je vrnila 30. decembra. Pristopilo je osem članov, ki so sklenili nadaljevanje z agitacijo, da pridobi v klubu vse napredne rojake.

V zapadnem delu je bilo zadnjih par let izredno malo padavin. Nekateri učenjaki so mnenja, da se puščava vzhodnega Colorada in zapadnega Kansasa razširja in pomici proti vzhodu. Na seji 20. januarja ob 9:30 dopoldne. Domenični se bomo tudi gledali vagonje na konferenco v Power Point.

Na zadnjih priredbi kluba št. 11 so mnogi izrazili željo, naj spet kmalu vprizorimo kako igro. O tem bomo sklepali na prihodnji klubovi seji v nedeljo 20. januarja ob 9:30 dopoldne. Domenični se bomo tudi gledali vagonje na konferenco v Power Point.

Z letosnjim Družinskim koledarjem so ljudje zelo zadovoljni, ravno tako s knjigami Prosvetne matice. Upoštevajoč depresijo, se je Koledarja v tem okraju veliko izvedlo.

Delavske razmere so še vedno pod nič. Premogovniški obratujejo tukaj večinoma samo vsako soboto, menda namenoma, da kompanije dražijo ruderje. Jeklare so do božiča delale malo boljše, druge pa so še vedno zaprte. Brezposelnih je mnogo in mizerija velika v naši okolici. — Josip Snay.

RAZNOTEROSTI

Bridgeport, O. — Priedba klubu št. 11 dne 29. dec. je neprizakovan dobro izpadla. Udeleženci se bili z igrama zelo zadovoljni. Posebno finski sodrugi so nam čestitali k uspešnemu predvajanju iger. Zelo jim je bila všeč delavska igra. Udeležba je bila tolikšna, kašne še ne pomimo. Nobene neprilike ni bilo in ne prepriča. Veš je šlo gladko.

SOVJETSKA VLADA JE PREVIDNA

Fr. Novak

Poleg kapitalističnih se bavijo tudi socialistični časopisi s poročili o terorju sovjetske vlade, katerega izvaja z veliko odločnostjo napram protirevolucionarnim elementom v Rusiji.

Protesti v kapitalističnem časopisu so bili, kakor je samoumenje, običajna buržoazna hinavščina, v socialističnih pa v prvi vrsti napačno presojanje razmer in okolščin.

Predvsem je treba pri teh dogodkih upoštevati dejstvo, da pomenja nastop sovjetske vlade proti kontrarevolucionarjem vseh vrst obrambo interesov 180 milijonskega naroda, to je splošnih interesov delavske republike, medtem ko pomeni teror izvajajo po diktatorskih vladah buržoaznih držav, kakor Nemčija, Avstrija ali Italija, boj za zaščito interesov vladajoče buržoazije, torej interesov male skupine ljudi v škodo ogromne večine naroda.

Odkar je bil izvršen umor ugledega sovjetskega vladnega funkcionarja Kirova, odkar je sovjetska vladna odsodila več ko sto oseb na smrt, je javnost zvedela številne podrobnosti o protirevolucionarnem gibanju v sovjetski Uniji.

Upoštevati pri teh poročilih je predvsem potreben vse okolščine, vse dogodke in številna poročila, ki so krožila v velikih svetovnih časopisih baš tiste tedne pred in po umoru.

Ze sedne pred tem političnim umorom je znani plaćani obrekovalec sovjetske republike, Don Levine, priobčil obširne članke v Hearstovih in tudi v številnih inozemskih časopisih članke, ki so na široko poročali o upor proti sovjetski vladni, ki se dviga, posebno med mladino sčedljave večjo silo.

Obenem pa se je izvršil v

Ali bo F. B. Olson mogel izvesti program svoje stranke

Floyd B. Olson, governer Minnesota, je bil 6. novembra t. l. tretji izvoljen v ta urad. On je danes eden glavnih predstavnikov farmske - delavske stranke v Minnesoti. Pred kampanjo je sprejel tudi njen program, ki vsebuje med drugim socializacijo prirodnih virov, finance, javnih prav itd. V kam-

FLOYD B. OLSON

Nekaj dni poprej so časopisi naznali, da je sovjetska vladna odpravila krušne karte ter obenem zvila plače vsem delavcem in državnim vslužbencem. To je bilo tretje zvišanje plač v teku poldrugega leta.

Baš tiste čase pa je prodrla tudi spoznanje, da vojne med Japonsko in Rusijo ne bo, da je resnica, kar so dalekovidni ljudje trdili že poprej, namreč, da je Japonska tri leta predolgo čakala, ter da je sedaj prepozna za vsak napad na osovražne sovjete.

Hearstovi časopisi so priobčili izjave višjih ruskih uradnikov, da imajo sovjetske oblasti 900 bombnih letal v bližini Vladivostoka, poleg velikega števila najmodernejših podmornic. S temi lahko v nekaj urah zdruge vse japonske bojne ladije ter porušijo vsa glavna industrijska središča te dežele, poleg vseh velikih mest, kar bi pomenilo uničenje Japonske kot svetovne sile.

Medtem so se vrstile stalne spletkarje med Poljsko in fašistično Nemčijo. Obe državi sta se "sporazumeli", dasiravno je Nemčija dobro vedela, da bi bilo v slučaju izpolnitve "sijajnih" načrtov njeno prijateljstvo s Poljsko le začasno, ker izgubitev Poznajskega ozemlja ne bo Nemčija nikoli prebolela.

Hitler je takoj po zavzetju vlade odkrito zahteval, da se Nemčija omogoči zasedenje velikega dela bogate Ukrajine, kar bi seveda rešilo vsaj začasno skrahirano nemško gospodarstvo.

Poljski plemiči in denarni mogotci se dobro zavedajo nevarnosti, ki temelji v neposredni bližini boljševiške države, zato jim je uspostavitev "reda po božji volji" v Rusiji zelo prisru.

Jugoslavija, Avstrija, Madžarska in Rumunija se vse zavedajo, kaj pomeni, še bolj pa, kaj bo pomenila "ruska nevernost" tanje v bližini bodočnosti. Vse te države so pridno spletkarje in podpirale z vsemi močmi protiboljševiško delovanje belogradistov. Vse te sile se dobro zavedajo, da je sedaj skrajni čas, da nastopijo proti sovjetski vladni, da nastopijo še predno po končana druga "pjetletka".

Na sodni obravnavi je mornar Kirov, Nikolajev, priznal,

Mandžuriji spopad med ruski in japonskimi, oziroma, mandžurskimi vojaki.

Ali je sovjetska vladna, ki je upor takoj v prvi fazi zatrla, ravnala pravilno? Ali bi bilo bolje, da bi rajše "izpuščala iz ječe, kakor pa zapirala", kar priznavajo sedaj, ko je prepozno, nemški socialdemokrati?

Tisti mehkosrni uredniki, posebno socialistični, ki tako radi pretakajo solze nad ruskim "terorjem", naj bi premisili, koliko stotisočev žrtv, samih delavcev in kmetov bi padlo, če bi zmagali v Rusiji sovražniki delavske države in delavske vlade. Hitlerjev teror je zahteval več ko 30.000 elovenskih žrtv, da ne omenjam neizmerno trpljenje stotisočev drugih žrtv. Poglejmo krvavo sled za vladami Mussolinija, krščanskega Dollfussa, Horthyja, Zankova in rumunske vlade. Vse te žrtve, vti ti nešteti tisoči so morali umreti, da se zaščiti interes plemenitavev in kapitalistov, torej interes par oseb, krvosesov revnega ljudstva.

Zastopniki kluba št. 1 v okrajni organizaciji soc. stranke: Anton Garden, Donald J. Lotrich, Caroline Macerl, Anton Medved, Kristina Turpin in Angela Zaitz.

Nemčija se zvija v silni gospodarski krizi. Baš zdaj poročajo francoski časopisi, da se pripravljajo v Nemčiji silni dogodki, da bo prišlo do splošnega izbruha takoj po saarskem plebiscitu, kar je popolnoma verjetno. "Čiščenje" z aretacijami homoseksualcev je samo pretveza. Nedavna poročila se glase, da je bilo 800 teh aretiranih, nadalje pa, da se nahaja veliko število višjih državnih uradnikov in ječah, in da je bilo aretiranih tudi večje število ugledega sovjetskega časopisa "Sloboda dela" in državnih industrijskih magnatov...

Obenem pa se je izvršil v

In če bi sedaj zmagala v Rusiji reakcija, bi to pomenilo silno ojačanje fašizma vseh dežel in učenje za desetletja vsega revolucionarnega delavskega gibanja v Evropi ter popolno strašno podjavljenje delavskih mas vseh dežel na svetu.

Dasi pač nihče ne more priznati boljševiške taktike za dežele, kjer delavstvo še lahko uporablja demokratični način boja proti kapitalizmu, vendar moramo priznati, da je odločni nastop sovjetske vlade popolnoma upravičen, ker ščiti s tem ne samo interes ruskega naroda, temveč tudi interese delavcev vseh dežel, katere hočeta Trotsky in Zinovjev "rešiti" še vedno s svetovno revolucijo, pačprav s tem uničita svobodo ruskega naroda samega.

"Stevedore" je drama, ki je vredna poseta

Socialne drame, ki bi jih predvajali poklicni igralci, so v čikaških "down town" gledališčih redka stvar. Baje "ne všečo", gledišča pa so tu radi businessa.

V New Yorku se je za odprtavo tega nedostatka ustanovila Theatre Union, v kateri so igralci zadružno udeleženi. Profit je izključen. In smoter jim je nuditi občinstvu predstave, ki imajo v sebi tudi kak pomem, ne samo "razvedrijo za gledalce".

Eta takih dram je "Stevedore". Ima tri dejania in deset prizorov. Dejanja se vrše med zamorskimi delavci in neworleanskim pristaniščem; prizori sovraštva in napadov na črnice bazirajo na resničnih plemenitih izgredih, ki so se dogodili proti črnemu letu 1919 v E. St. Louisu in v Chicagu, daje v stavki pristaniških delavcev v New Orleansu in drugih državskih vpadih na črnco. Drama sta spisala Paul Peters in George Sklar. V igri nastopa kakih 30 igralcev in igralk, večinoma črnco.

Dne 1. januarja zvečer so napolnili gledališče člani in somišljeniki socialistične stranke v Chicagu. Marsikdo je kupil vstopnico ob misli, da je to pač njegova in njena moralna dolžnost, da pomaga stranki, toda že po prvem prizoru v prvem dejanju ni bilo nikomur žal, da je prišel.

Kritiki v čikaških listih priznavajo, da je drama pravljeno predvajana, kajti igralski ansambel je v resnicu izboren. Nekateri kritiki v kapitalističnih listih so se sicer obrgnili ob "propagando" v igri, toda baš v tem je njena vrednost in njen resničnost.

Ako je obljudil preveč, bo razočaranje, kot bi bilo, če bi bil v Californiji izvoljen Upton Sinclair. Razlika med Sinclairjem in Olsonom pa je velika. Olson si je za svoj "EPIC" dočil stranko, ki je z demokratimi in republikanci v boju. Sinclair pa je šel k demokratom, ki so stranka za ohranitev in utrditev Lake. —

Klub št. 1 JSZ

Chicago, Ill. — Klub št. 1 ima v tem letu sledeči odbor: Peter Bernik, tajnik-blagajnik; Chas. Pogorelec, organizator; Angela Zaitz, zapisnikarica. Nadzorni odbor: Mirko Ciganich, Kristina Turpin, Fred A. Vider.

Dramski odsek: Mary Jugg, John Rak, Frank Zaitz. Pevski zbor "Sava": Frank Alesh, predsednik; Anton Medved, podpredsednik; Anton Garden, tajnik; Frances Vider, zapisnikarica; Joseph Turpin, arhivar.

Publicistski odsek: Louis Beniger, John Rak, Frank Zaitz. Prosveni odsek: Fr. Alesh, Louis Beniger, Ivan Molek. Arhivar, klubove knjižnice: John Rak.

Agitacijski odsek: Donald J. Lotrich, Caroline Macerl, Anton Medved, Kristina Turpin in Angela Zaitz.

Zastopniki kluba št. 1 v okrajni organizaciji soc. stranke: Anton Garden, Donald J. Lotrich, John Rak, Joseph Turpin in Frank Zaitz.

Zastopnici v okrajnem ženskem odseku: Mary Jugg in Mary Owen.

Veselčni odsek: John Huyan, Caroline Macerl, Ch. Pogorelec in Gertrude Zorko.

Odbor mladinskega odseka (naraščaja): Fr. Alesh, Louis Beniger, Mary Jugg, Caroline Macerl in Christine Prelesnik.

Klub je na podlagi števila svojega članstva upravičen v okrajni organizaciji do petih zastopnikov in toliko jih je tudi izvolil. — P. O.

Iz Sheboygana

Sheboygan, Wis. — Razmere se po stavkah, ki smo jih imeli v prešem letu, niso izboljšale. Pri Kohlerju je zmagal koncem konca Kohler, ker je njegov vpliv v tem okraju bodisi v politiki ali na sodiščih pač velik in vrhu tega je on eden najboljših v Wisconsinu.

V klubu št. 235 JSZ se člani in članice trudijo, da bi napredovali, toda težko so velike, včasih celo prevelike, in tako gremo tu in tam bolj rakovito pot kakor naprej. Upam, da se v tem letu obrne v vseh ozirih na bolje.

V odboru kluba št. 235 JSZ za to leto so: Chas. Chuk, tajnik; Anton Debevc, organizator; John Spendl, zapisnikar. Nadzorni odbor: Frank Šepič in Leo Milostnik. Tajnik dramskega odseka Anton Debevc.

Klub ima seje vsak drugi četrtek v mesecu ob 7:30 zvečer v Fludernikovi dvorani. Klubo, knjižnico je pri John Spendlu na 1217 S. 8th St.

Dosedanja tajnika kluba je bila Frances Skrube, ki je zelo delovna sodružica.

Dne 22. decembra je klub vpravil veseljivo "Slabavest", ki je občinstvu nadvse ugrajala, toda udeležba ob maju vstopnini ni bila zadostna, da se bi z njim krilo stroške, zato ima klub nekaj primanjkljajajočih osobje, ki so igro izbrorno predvajalo, ampak oglašana je bila premalo.

V klubu pogrešamo A. Zormanja in V. Pinka. Slednji se je že precej časa tega presejal v Fludernikovi dvorani. Klubo, knjižnico je pri John Spendlu na 1217 S. 8th St.

Dosedanje tajnika kluba je bila Frances Skrube, ki je zelo delovna sodružica.

Dne 1. januarja zvečer so napolnili gledališče člani in somišljeniki socialistične stranke v Chicagu. Marsikdo je kupil vstopnico ob misli, da je to pač njegova in njena moralna dolžnost, da pomaga stranki, toda že po prvem prizoru v prvem dejanju ni bilo nikomur žal, da je prišel.

Kritiki v čikaških listih priznavajo, da je drama pravljeno predvajana, kajti igralski ansambel je v resnicu izboren. Nekateri kritiki v kapitalističnih listih so se sicer obrgnili ob "propagando" v igri, toda baš v tem je njena vrednost in njen resničnost.

Ako je obljudil preveč, bo razočaranje, kot bi bilo, če bi bil v Californiji izvoljen Upton Sinclair. Razlika med Sinclairjem in Olsonom pa je velika.

Olson si je za svoj "EPIC" dočil stranko, ki je z demokratimi in republikanci v boju. Sinclair pa je šel k demokratom, ki so stranka za ohranitev in utrditev Lake. —

RAČUN RAZPEČANIH ZNAMK J. S. Z.

ZA MESEC AVGUST 1934.

Država in mesto	Redne	Družine	Izjemne	Mladinske	Prejemki	G. stanu stranke	Druž. in odr. org.	Krov. fond JSZ
-----------------	-------	---------	---------	-----------	----------	------------------	--------------------	----------------

ZA MESEC NOVEMBER 1934.

Država in mesto	Redne	Družine	Izjemne	Mladinske	Prejemki	G. stanu stranke	Druž. in odr. org.	Krov. fond JSZ
ZA MESEC DECEMBER 1934.								
ILLINOIS:	4	4	—	2.60	—	—	.80	
Springfield	5	5	5	3.50	—	—	1.00	
Chicago št. 1	48	36	12	27.60	—	—	8.40	
Waukegan	16	2	—	5.50	—	—	1.80	
Ogleby	—	14	—	4.90	13.57	6.70	1.40	
KANSAS:	Arma	1	5	—	2.05	.60	.80	.60
MICHIGAN:	Arma	—	—	—	—	—	—	88, SNPJ, Hermine, Pa...
Detroit št. 224	4	—	—	—</				

PROLETAREC

CHICAGO, ILL., January 9, 1935.

Telephone: Rockwell 2864

VOL. XXX.

TO WORKING MEN AND WOMEN

Don't you know, you working men and women of the world, that you ought to take a day off some time and get acquainted with yourselves? It appears that you are capable of all things excepting to think and act for yourselves.

Don't you know that you are the salt of the earth, but, that by your incapacity to think and act for yourselves, you are considered the dirt of the earth?

Don't you know that from your own ranks rise those who ride upon your backs?

You have been made to believe that the dollar mark is the sign manual of ability. You have been made to swallow that hoary-headed chestnut, which says, "The poor ye shall always have with you."

You have been made to believe that it is the fixed destiny of the human race to be poor and lowly, and to be made the slaves and drudges for a few grafters, exploiters and unspeakable parasites.

You have had this poison doped out of you by paid and prostituted priests, professors and politicians until your minds have become paralyzed and powerless. It is the dogma of degradation, despair and death.

Get away from it, we say! Get away from it as you would from the baneful breath of a pestilence!

Don't you know, you working men and women, that you are the only people worth considering in the march of human progress?

Don't you know that you constitute the mighty power that not only sustains the world but moves it forward on the irresistible tide of time?

You invent the innumerable whirling wheels of our infinite machinery and then you keep them running. You feed, clothe, shelter, warm, transport, care for, and nurse the world.

You step into the breach and take all the places of danger.

You man and guide the ship that plows the boundless seas. You stand watch through the dark hours of midnight tempest, and face death in the teeth of the storm.

For the world's comfort and pleasure you are hurled into

seething seas, and cast upon rocky shores.

You bake and baste beneath tropic seas, and face the rigors of an arctic winter that the world may be better fed, better clothed and better housed.

You run a million whirling, grinding, shrieking railway trains that sleep not, even in the midnight watches, nor in the small gray hours of dawn.

You go down into the dark and noisome caverns of the earth to dig fuel to keep the world from freezing to death, and there you are smothered by the thousand by fire damp; and widows and orphans stand weeping by the mouth of the coal mine that is labor's sepulchre.

You man all the mills and factories, and there, too, you men and women are ground to death in pitiless machinery, stifled with foul air, or burned to death in some fire-trap that has been maintained for the profits of your master and exploiter.

You approach your master with hanging head and bated breath, hat in hand, and you

take frowns, sharp cutting words, that are as humiliating as actual kicks and cuffs, with hardly a protest.

Now, how can you get out of this state of abject servitude?

How can you become masters instead of slaves; not masters of other men, but masters of your jobs and masters of your destiny?

Why, simply by getting together as a class, a great amalgamated, solidified mass with a common object, and that is to conquer the world of industry.

To change that world from one of toil, drudgery, discomfort, degradation, despair and death to one of mutual effort;

a world in which the land, natural resources of the earth, the tools' and machinery of production, and all of the public utilities shall be owned and operated collectively by the workers, for the workers. Then you will own your jobs, and there will be no lack of jobs, and every worker will be accorded the full product of his labor.—Llano Colonist.

STILL FORGOTTEN

New evidence regarding the identity of the "forgotten man" who was to be the beneficiary of the new deal is furnished in the statistics presented by the bureau of internal revenue on the income tax returns for 1933.

Viewed from the standpoint of business, the results of the first year of the Roosevelt administration would appear to be highly satisfactory. Corporation income was up by more than \$650 million dollars, a gain of 35 per cent over the preceding year. The number of individuals reporting incomes over \$25,000 increased from 25,089 in 1932 to 26,142 in 1933, a rise of 4 per cent, while the total income of this group advanced from 1,350 million dollars to 1,480 million dollars, or 10 per cent.

Even more striking were the gains made by that small class by which the American people has customarily measured its prosperity, those receiving more than a million dollars a year. The number in this select group increased from 20 to 46, and the total income which they reported was \$81,558,000, as compared with a paltry \$35,240,000 in 1932.

All of which would be highly encouraging if it were not for the fact that the total income of those receiving less than \$25,000 declined nearly 5 per cent during the year, with principal losses occurring within the

group receiving less than \$5,000.

No figures are available for the 46 million gainfully employed persons whose earnings were insufficient to cause them to file any income tax return, but in the absence of a rise in the national income it is evident that they, too, have been content to "enjoy" prosperity vicariously.

The Nation.

NEW SOCIALIST PAMPHLET

"Why Aren't We All Rich?" is the title of a new pamphlet, designed especially for the use of study classes, which is being printed by the education and research committee of the Socialist party. The division of the rewards of industry, under capitalism, is clearly set forth on a class basis.

The pamphlet sells for 10c a copy 50c for 12, \$3.50 for 100, and may be secured from the national headquarters of the Socialist party, 549 Randolph St., Chicago, Ill.

TO START THE NEW YEAR

The English Section of Branch No. 1, JSP, is planning to inaugurate the new year in a fitting manner. There will be a special program of entertaining and educational features. There will be a new, more spacious meeting place. And there will be refreshments free of charge. A one-act playlet is being prepared by the members of the program committee. This in itself promises to place the crowd into a mood of gaiety. There will be a special speaker, some readings, and a few numbers from the members of the juvenile branch. Any one who has not been attending the meetings regularly should make the January meeting the first step in establishing a habit for continued attendance. All members should bring at least one non-member. The new meeting place is 2700 S. Turner Ave., Stylo's Hall, the time, Friday, Jan. 11, at 8:00 P. M. Chicago friends and comrades, do not miss the first special program of the year given for your entertainment absolutely free of charge. — Mary Jugg.

GUISSEPPE MODIGLIANI

By Joseph Schlossberg

At the outbreak of the World War Italy was aligned with the Central Powers—Germany and Austria. The Socialist party of Italy was against war. Benito Mussolini, president of the Central Organ of the Socialist party, was pro-war. He was removed from the editorial post. Marcel Cachin, a prominent French socialist, came to Italy on a mission to induce the Socialist party to join the pro-war forces and help bring Italy into the camp of the Allies. Cachin failed in his mission to save the party, but Mussolini was with him. Later Italy withdrew from the Central Powers and joined hands with the Allies. Italy fought and defeated Austria. Austrian territory, which Italy had claimed as belonging to her, Italia Irredenta, was brought under the Italian flag. Mussolini had served in the Italian army. After the war he organized a fascio (league) of war veterans. That was the beginning of Fascism.

In Italy proper the fascists were not very strong at the beginning. Their guerilla warfare against the labor movement was more annoying than damaging. The labor movement, industrial and political, grew rapidly and became the strongest single force in the nation. The movement was united, enthusiastic and overflowing with youthful energy. One evening, as I was coming with Serrati, editor of Avanti, to the office of the paper, we were met by a crowd of young workers in front of the building. Serrati, who knew

(Continued next week).

NEW LAMPS FOR OLD!

PROBLEMS THAT CANNOT BE SOLVED BY CAPITALISM

By Norman Thomas

A new calendar year means a new confidence. That makes it appropriate briefly to review where we stand. 1934 closes with the index of business activity rising again after an exceedingly dull summer and autumn. I think that the rise means that capitalism can stall off complete economic catastrophe for a while longer. I do not think that it means prosperity even as capitalism counts prosperity. The New Deal policies have not greatly increased the spending power of the

masses. The President's desire to do something for everybody means a kind of stalemate of the forces within the capitalist system. What he has done for farmers, for instance, the President partially offset by what he has turned around and done for business men. Above all, Roosevelt, by following out Hoover's policies of protecting the creditor class, leaves the country with an immense and increasing burden of public and private debt which of itself prevents any return to true prosperity.

The unemployment and relief problem remain terribly acute. There is and will be a lot of talk about housing on a large scale, partly to wipe out shacks and slums and partly to create work. There is no sign that I can see that an adequate program of housing will be proposed because an adequate program means war against real estate interests, the landlord class and to a large extent against the banking fraternity.

What will happen is that a great deal of legislation will be introduced in Congress which will make Calvin Coolidge turn in his grave. The American masses have moved definitely and irrevocably away from the

next two or three months the bankers and the Chambers of Commerce will be cuddling up to Roosevelt as their only protector in the storm.

SEARCHLIGHT

By DONALD J. LOTRICH

Last Saturday evening William Randolph Hearst, whom some writers call public enemy No. 1, spoke on a nationwide hookup of the NBC. His subject was "Government by the proletariat" and the announcer introduced him as a distinguished American. If the announcer would have added American Public Enemy No. 1, he would have told the truth. Anyway, Mr. Hearst spoke for 27 minutes about the proletariat government of Russia. He told some of the rottenest lies for which he and his journals are famous. He mispronounced and certainly misquoted the meaning of the noun proletariat. Among the many abusive things he said about Russia was the statement that from five to ten million people starved to death every year. If any such thing was true why there wouldn't be any Russians left today. Hearst is a bitter foe of Communism and this open attack was intended to precipitate hostilities with Russia. We are not communists but our ire was aroused by the wholesale lying of a "distinguished" American (?) — knowing that simple minded Americans devoured his every word and added to their already too numerous hatreds of Russia.

We're going to have a good meeting of our English Section Friday, Jan. 11 at Stylo's Hall. It is important that every member comes and brings a friend. In order to make something out of our group we must expand our activities and our services. This meeting should be the beginning of a new era for our young group. We need new members badly and our committee promises to work diligently to get them. Nor should the older comrades fail to come. They should show their interest by attending our meetings at least.

The Slovene Unemployed Local met last Thursday night and accepted four more new members. However, there was dissension in the ranks and that will never do. Comrades must learn to work together in all such endeavors for the good of the cause and not because of any one individual. Ivan Molek made a brief talk after the meeting.

The 74th Congress assembled last Thursday and Americans looked to it to remedy the ills of its economic system. On the following day President Roosevelt addressed the honorable law makers and talked of a new order but insisting that the profit motive must stay. Which means that he is going to continue to fool the vast public without making any radical changes in the system. He will, however, help them bare the hardships with meager rations of public works. Thus the depression and future depressions will come and go, on and on, until the fooled wake up and stop being fooled.

Speaking of journalism it nearly sidetracked the importance of the opening of the new Congress in favor of publicity for Lindbergh and his kidnapping case just as it sidetracked the disclosure of W. H. Page's cablegram to Pres. Wilson of March 5, 1917 in which he stated there was nothing else but war if the U. S. wanted to keep its trade and stay out of a panic. The Christian Century Magazine reports that this cablegram, uncovered by Senator Nye's committee investigating the war munition makers, was given in full to the press by the committee. Only the United Press carried it out of Washington and only four important papers dared to publish it. The Associated Press and other important news agencies did not send it out. You know why.

Now just a word to say that we knew everything isn't all right in Russia. Much is lacking; a good deal is wrong but no Hearst can ever remedy Russia's wrongs. Also, it is well to know how the encyclopedia defines the word proletariat. Here it is: "that part of the wage earning class who are entirely dependant upon their daily labor for their livelihood." It's this that gets Hearst's goat. How can workers run a gov-

SOCIALIST GAINS IN 1934

"Both regarding size and influence, we Socialists can be glad — if not satisfied — with our gains during 1934," declared Leo Krzycki, national chairman of the party, visiting Chicago to go over past records and future plans with Clarence Senior, national executive secretary. Krzycki was returning to strike work in Cleveland after a short Christmas visit to his home in Milwaukee.

"In the political field, the party's gains in Bridgeport are most notable. Socialism is now a major influence in the political life of Connecticut, where our legislators hold a balance of power between the two older parties which should greatly enhance the likelihood of securing advanced legislation in that state. In Wisconsin and Pennsylvania we retained our previous assembly seats."

Greater Labor Influence

Krzycki also noted gains in the Socialist party's influence in trade unions. As an outstanding example, he pointed to the recent textile strike involving 500,000 workers, the largest strike of a single industry in the history of labor movements, and pointed to the fact that three members of the party's national executive committee, as well as hundreds of other active Socialists, were official field workers during the controversy.

As another instance of the alignment of labor with Socialism, Krzycki cited the joint sponsoring by the local federation of labor and the Socialist party of an address by Julius Deutsch, exiled Socialist leader.

The Socialist party's dues-paying membership has increased 20% during 1934, Senior reported to Krzycki.

West Side Socialists Enter Aldermanic Elections

The Yugoslav branch No. 1, the Bohemian and Lawndale Socialist branches of Chicago have entered the aldermanic elections by nominating two candidates in their district. In the 22nd ward comrade Anton Garden, a member of branch No. 1 and Cook County chairman was selected. For the 23rd ward comrade Olga Beranek, an active member of the Lawndale branch and Co-operative movement is our candidate.

"The Socialist party will affiliate itself with other groups if there is a genuine nation-wide farmer-labor movement with a program of socialization of essential resources and industries.

"We will not permit ourselves to be identified with a reform program not directed against the fundamental weaknesses of the capitalist system. So far as I know, there is no new 'third party' movement in the offing which can inspire our comrades with confidence."

West Side Socialists Enter Aldermanic Elections

The Yugoslav branch No. 1, the Bohemian and Lawndale Socialist branches of Chicago have entered the aldermanic elections by nominating two candidates in their district. In the 22nd ward comrade Anton Garden, a member of branch No. 1 and Cook County chairman was selected. For the 23rd ward comrade Olga Beranek, an active member of the Lawndale branch and Co-operative movement is our candidate.

In the 21st ward comrade Anton Camboni is the candidate for alderman and selected by the Italian comrades. Petitions to place these comrades on the ballot and other necessary instructions have been distributed to party members in all three wards. It is now the most important job to get a sufficient number of signatures to assure all of our candidates a place on the ballot. Members having these petitions should visit the neighbors of their districts at once as the time is limited to complete the job. Every registered voter may sign.

Be sure to return your petition by Friday, January 18, at the office of Proletarec. — Campaign Committee.